

محمد حسن رجائی زفره‌ای

فهرست نسخه‌های خطی مربوط به آبادی زفره

۱- نسخه‌های خطی تألیف: نجم الشعراء محمد علی متخلص به رجا زفره‌ای متولد محرم (۱۲۸۱ قمری - ۱۲۴۳ شمسی) متوفی: (محرم ۱۳۶۱ هجری قمری - بهمن ۱۳۲۰). (یکبار بطور اختصار در مجله راهنمای کتاب شماره ۷-۱۰ دوره ۱۹ مهر-دی ۱۳۵۵ بچاپ رسیده).

۲- اسامی نسخه‌های خطی: عبدالرزاق رجائی زفره متخلص به اخضر (فوت برمضان ۱۳۹۱ برابر آبان ۱۳۵۰).

۳- نسخه‌های خطی که در آبادی زفره دیده شده اعم از آنکه مؤلف یا کاتب آن زفره‌ای بوده باشد یا نه.

۴- مرحوم ملا ابراهیم بن علی بهلول زفره‌ای (درگذشته ۱۵ رمضان ۱۲۷۵) هفت جلد قرآن مجید، یک جلد زادالمعاد مجلسی - یک دوره شصت هاره قرآن (برای مجلس ترحیم) به خط زیبای خود نوشته است.

* * * * *

۱- رکازالدعوات فی السرائر والمربعات رجا زفره‌ای
در قواعد طلسمات وقوانین مربعات وسط و تکثیر مسطوره و ادعیه ماثوره در یک مقدمه و دو باب و خاتمه.

آغاز: سپاس فزون از وهم و قیاس معبودی و سازاست که راه نجات از بلیات را بادعیه ماثوره نموده اما بعد چنین گوید این بنده عاصی و غریقی بحر معاصی ملقب و متخلص و معروف به رجا ساکن زفره من قراء قهبه قهپایه ویر

انجام: وبعد از این ها گوید برحمتک یا ارحم الراحمین و صلی الله علی محمد «ص» و آله اجمعین بتاريخ ۲۰ شهر صفر الخیر ۱۳۴۷. این کتاب در دو نسخه نوشته و در نسخه دومی

سورخه ع ۵۸/۱ و اضافاتی دیگر تا زمان حیات مؤلف (محررم ۱۳۶۱) دارد.
دو نسخه: یک نسخه بخط مؤلف در کتابخانه ملی تهران (فهرست نسخ خطی کتابخانه
ملی جلد ۶ ص ۱۴۱). یک نسخه در کتابخانه مجلس

* * *

۲- قواعد الرسل: رجا زفره ای

در بیان قواعد رسل در یک مقدمه و ۱۸ باب (هر باب دارای چند قاعده) و یک
خاتمه. انجام تألیف ۱۳۳۷ هجری.

آغاز: حمد اکمل و شکر اجمل به عدد ذرات رسل لایق فردی است که اشیاء را
ازواج آفرید

لهذا این ضعیف انام و عبدگمنام میرزا محمدعلی المتخلص و الملقب و المعروف به میرزا رجا
ساکن قریه زفره من بلوک قهپایه

انجام: ... درشش مسالمت دارد، احکام آنها را یک به یک بیان نمایند که به صواب
مقرون است.

کاتب: محمد علی رجا زفره ای (مؤلف) موجود در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران.
کاتب نسخه دوم: محمد قادری (فایض) شاگرد مؤلف (فهرست کتابخانه مجلس
شورای ملی «سابق» جلد ۱. بخش اول صفحه ۳۳۴).

* * *
پوشش علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
ریال جامع علوم انسانی

۳- متفرقة النجوم: رجا زفره ای

در فن نجوم در ۲۴ فصل

آغاز: حمد بیحد و ثنای بیحد خالقی راجل شأنه سزاست که افلاک را بدون ستون ...
اما بعد چنین گوید بنده عاصم آثم به خفی و جلی و اسید به درگاه خالق ازلی متخلص به رجا
والمسمى به محمد علی این مرحوم مغفور مشهدی حسن ساکن قریه زفره من قراء قصبه ویر
قهپایه من بلوک اصفهان .

انجام تألیف جمادی الثانی ۱۳۴۵-۱۷۶ ص

مؤلف با تغییراتی چند دو جلد دیگر یکی به نام: خلاصة النجوم- و دیگری به اسم: قواعد النجوم
نوشته. نسخه خطی موجود در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران.

یک نسخه هم به خط شاگردش حاج اسدالله زفره ای (خازن) (فوت ۲۰ مهر ۱۳۵۴).

* * *

۴- تجوید و ترتیل و قرائت قرآن: رجاه زفره‌ای

آغاز: الحمد لله الذی هدانا لهذا الایمان و رزقنا
 اما بعد چون این کمترین محمد علی متخلص و معروف به رجاه زفره بعضی از قواعد و مخارج
 حروف و آداب ترتیل و تجوید و صفات متعلقه به آن را فرا گرفته، لذا شرطی از آنها را... در یک
 مقدمه و ۱۴ فصل و خاتمه.

انجام نسخه: اشعاری با مطلع، هر که از قرآن گشاید فال خویش... ویا مقطع: شاد گردد

هر که خواند والسلام. مورخ ۲۸ ع ۱۳۱۱/۲. بخط مؤلف، قطع جیبی،
 نسخه خطی آن در کتابخانه دانشکده الهیات و معارف اسلامی تهران

* * *

۵- دبستان الشعرا : رجاه زفره‌ای

آغاز: سپاس الحمد لله رب العالمین وصلى الله على سيدنا محمد وآله الطاهرين.... و

غریق بحر معاصی اقل الشعرا محمد علی متخلص به رجاه ساکن قریه زفره از بلوک تهبایه...
 پایان: گر توانی ای صبا بگذر شبی در کوی آن وردلت خواهد ببر از ما سلامی سوی آن

نسخه خطی آن بخط مؤلف در کتابخانه دانشکده ادبیات تهران موجود است (ضمیمه گلستان
 الادب) ۶۲ ص مشتمل بر مقدمه سه علم و خاتمه. انجام تألیف ۱۲ ج ۱۳۱۰/۱

* * *

۶- کتاب الارث : رجاه زفره‌ای

آغاز: الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام على خاتم الانبياء و المرسلین و علی

آله الطیبین الطاهیرین....
 اما بعد این بنده گمنام و احقر نام میرزا محمد علی المعروف و الملقب به میرزا رجاه زفره‌ای ابن
 حسن بن محمد بن علی....
 مرتب نمودم بر یک مقدمه و ۱۰ مطلب و یک خاتمه.

پایان:.... و اگر یک زن شهادت بدهد یکربع و دوزن نصف و سه زن سه ربع ترکیه به او
 می رسد ۱۹ ع ۱۳۰۵/۲ مطابق ۸ تیر باستانی ۱۳۱۰ هجری شمسی تحریر شد. فهرست کتاب
 در همان صفحه ۹۸ ص، جیبی نسخه خطی آن در کتابخانه مجلس.

* * *

۷- عمان الحساب در نظم خلاصه الحساب : رجاه زفره‌ای

بیت ۲۳۳۳

آغاز: می کنم حمد خداوند صمد آنکه باشد واحد و فرد و احد

پایان : هم به توفیق خدای لاینام
 بود تاریخ سنه ای خوش سرشت
 ششم (۱۳۴۸) آمد در رقم تاریخ آن
 بر رجا غیر از دعا نبود رجا
 جیم اول ثلث دوم شد تمام.
 یکهزار و سیصد و چلی باز هشت....
 ختم این ابیات از این تاریخ دان
 کو نموده بر خداوند التجا

نسخه بخط سراینده در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران

نسخه دیگر بخط عبدالرزاق رجائی پسرش (متوفی ۷/آبان/۱۳۵۰) در کتابخانه ملی تهران
 (فهرست نسخ خطی کتابخانه ملی، جلد ۶ ص ۳۳۴)

* * *

گلستان الادب: رجا زفره‌ای

آغاز: شکر و سپاس سر خداوندی و سزاست که کشف معما از برای بنده‌گان خود نموده
 و بدون رمز اشارت....

اما بعد چنین گوید احقرانام و اقل الطلاب محمد علی متخلص به رجا زفره‌ی ... دانستین علم
 معما معلوم نمی‌شد جمع آوری نموده و در این وجیزه مرقوم و به گلستان الادب موسوم ساخت
 مشتمل بر یک خیابان و ۲۴ گلزار.

پایان: جوای کسی بودم گفتند که راخواهی گفتیم که نمک خواهم گفتند بیا این است
 علی: ع-۷ ل-۳ ی-۱۰ جمع آن ۱۱۰ میشود و هكذا نمک : ن-۵۰ م-۴۰
 ک-۲۰ مورخه ۱۷ ج ۲/۱۳۱۰

نسخه بخط مؤلف: به ضمیمه، دبستان الشعراء در کتابخانه دانشکده ادبیات تهران.

* * *

۹- تقویم رقومی: رجا زفره‌ای

مربوط به سال ۱۳۰۱ شمسی

به خط استخراج کننده (محمد علی رجا زفره‌ای) در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران

* * *

۱۰- مجموعه، تدوین و خط: محمد علی رجا زفره‌ای

فهرست مدخل منظوم خواجه نصیرالدین طوسی مطالبی در باره تقویم و نجوم - مطلب
 دیگری در همان موضوع - فالی از قول حضرت علی (منظوم).

- قصیده یوسف (درطب) - الفبای: اسرار، فرقان، اعداد، سوری، داودی - لغت ثلاثه

از بدیمی

- طبایع حروف اسماء الحسنی

* * *

- ۱۱- سپهر اللغة
- ۱۲- منتخب المقدمات در صرف ونحو
- ۱۳- اسهل اللغات (- مختصر اللغة)
- ۱۴- قبالة نکاحیه دخترش حبیبه (فهرست کتابخانه ملی، جلد ششم، ص ۴۱۳).
- ۱۵- دیوان اشعار
- ۱۶- پنجاه (۵۰) مجلس تعزیه خوانی-حدود ۴۷ مجلس آن اصلاح نموده و سه مجلس آن شخصاً سروده.
- ۱۷- دفترها - جنگها - مجموعه ها - یادداشت ها - کتابچه ها - رساله های کوچک - که به کتابخانه دانشگاهی یاسلی یا مجلس تقدیم شده

* * *

کتابهای دیگران که مرحوم رجا کاتب آن بوده:

الف: دستور المنجمین: حسین بن محمد زیدی حسینی موجود در کتابخانه مجلس
نسخه های خطی: تألیف و تصنیف عبدالرزاق رجائی متخلص به اخضر (نوت ۷/ آبان ۱۳۵۰)

- ۱- حسن المنظر در اشعار اخضر
- ۲- رجائیه در شرح حال پدر خود محمد علی رجا
- ۳- میزان الحساب در نظم کتاب حساب علیخان، ۱۷۵۰ بیت
- ۵- دافع العلل فی اظهار الملل
- ۶- شک و یقین، ۵۰۰ بیت
- ۷- کتابی در تعبیر خواب
- ۸- فصول اربعه در تاریخ زفره

سایر کتابها از دیگران

- ۹- دیوان محمود
- حدود ۳۲۰-۳۵۰ بیت با تخلص محمود، از ستایشگران: ابوالفتح خان صارم الدوله، عبدالحسین خان فخرالملک، مسعود میرزا ظل السلطان. فوت حسام السلطنه ۱۳۰۰- که تاریخ فوت سپهسالار: (سپهسالار صد حیف از جهان رفت ۱۲۹۸)- در مدح حضرت عبدالعظیم، ... که تاریخها بیشتر بین سنوات ۱۲۹۸-۱۳۰۲ قمری است.

* * *

۱- انیس الواعظین، مشتمل بر هفده مجلس (نام کتاب بخط دیگری است و ممکن است اسم دیگری داشته باشد).

تألیف: ملا محمد رضا زفرای، ساکن مشهد مقدس (فوت بعد از ۱۲۹۷ قمری).
در وعظ و روضه خوانی شامل هفده مجلس که عنوان هر مجلس با الحمد لله شروع میشود.
آغاز نسخه: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الواحد الاحد الصمد الذی لم یلد ولم یولد....

انجام نسخه: بغداد قسم کشته شد. بزرگوار بزرگ همتی بود، بزرگوار عظیم الهیه بود، الالعتنه الله الله على القوم الظالمین.

یادگاری‌ها که بر آن نوشته‌اند، ۱- اقل الذاکرین خلیل افشار در مشهد مقدس غره رمضان

۱۲۶۴

۲- عبدالوهاب خادم باشی بیت الله ۱۲۹۰ قمری شعری نوشته.

۳- مجنون (خود را شاگرد مؤلف دانسته) در وصف استاد شعری گفته.

قریب ۳۲۰ صفحه، هر صفحه ۱۵ سطر، قطع ۱۳ × ۲۰، جلد چرمی.

* * *

۱۱- مجلس افروز: ملا فضلعلی نصرآبادی کاشانی

به نام خداوندگیتی افروز که روز آورد شب، شب آرد به روز....

در نعمت صدرنشین مسند امطفا خواجه دوسرا شفیح روز جزا محمد مصطفی (ص)

پس از حمد خلاق کون و مکان بنام محمد گشایم زبان....

سبب تألیف کتب: مسمی چه بر مجلس افروز شد به این نامه تیره شبم روز شد.....

انجام کتاب: قدتم هذا الكتاب المسمی به مجلس- افروز من کلام ملا فضلعلی نصر

آبادی من قراء دارالمؤمنین کاشان ۳ شوال ۱۲۴۰

* * *

۱۲- نصاب الصبیان: ابونصر فراهی

کاتب: ملاعلی اکبرین محمدعلی خانعلی زفرای (فوت بعد از ۱۳۰۶ قمری).

سورخ ۱۲۵۵ قمری- باحاشیه کاتب، وحاشیه دومی از: محمدعلی رجاء زفرای (فوت ۱۳۶۱ ق)

نسخه خطی آن بوسیله نگارنده به کتابخانه ملی تقدیم شده. (فهرست نسخ خطی کتابخانه ملی)

۱

ج ۶، ص ۴۱۴).

نسخه‌های خطی که نزد حاج‌بیرزا حسن رضوانی زفره‌ای است - در آبادی زفره موجود است.

۱۳- مجموعه (سه جلد):

کبری ، خط محمد باقر ۱۲۱۷ قمری

صمدیه خط محمد باقر ۱۲۱۷ قمری

بیست فصل آغاز: اعداد شکر و سپاس و ثنای بی‌قیاس... که هزار و صد و هشتاد و شش

(بارقم ۱۱۸۲ نوشته)... مشتمل است بر مقدمه و بیست فصل و خاتمه

آخر سطر موجود: باید آن خانه که قمر در او می‌باشد مسعود باشد صاحب خانه ۲

فصل بیستم و چند ورق دارد اما ورق یا اوراقی از آخر آن افتاده.

* * *

۱۴- مجموعه (سه جلد)

شرح حاشیه التذہیب ملا عبد الله یزدی

کاتب نسخه: محمد بن حسین زفره‌ای - محرم ۱۲۴۲

صغری میر شریف جرجانی کاتب محمد بن حسین زفره‌ای - محرم ۱۲۴۲

کتاب... آغاز: الحمد حمد در لغت وصفی است به جمیل اختیاری

پایان موجود: معنی گاه علم می‌گوید و صورت حاصله از شیء

۱۵- الفیة ابن مالک ناقص

کاتب: ابن ملا محمد علی محمد حسین الکوونی - ۱۲۵۷

* * *

۱۶- نصاب الصبیان: ابو نصر فراهی

کاتب ابراهیم (احتمالاً همان ملا ابراهیم بن علی بهلول زفره‌ای متوفی ۱۲۷۵ قمری).

* * *

۱۷- کتاب الصوم

آغاز: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله والصلوة على اولياء الله محمد ص وآله اجمعين. کتاب

الصوم و گفتار در مسائل روزه در ضمن چند باب بیان می‌شود.

۱۸- کتاب...

اوراق آن از هم پاشیده، ابتدا و انتها ندارد.

از جاهای مختلف (بترتیب که روی هم اوراق چیده شده و ممکن است مقدم و مؤخر باشد)

روایت کرده است از عبدالله طوری که گفت حج کردم و در سال دویست و چهل و هفت....

روایت کرده‌اند که روزی ام سلمه....

روایت کرده است که ابوالاسود گفت....

روایت کرده است که گفت از اباصلت هروی پرسیدم.....

روایت کند که روزی برفضل بن ربیع داخل شدم....

* * *

۱۹- کتاب روضه خوانی (موضوع کتاب نام کتاب نوشتم)

نیمه دوم کتاب است.

انجام نسخه... چون آهوان ز بهر حسین^۴ «علی»^۴ مدام ابن نفی به تعزیه داری بکن قیام
هس در این وقت یکی از دختران امام حسین (ع) رو را به کربلا کرده بود و این نوحه را بیان
می کرد:

«غریب کربلا جای تو خالی» در چند بیت و به شهیدای بدرجان - ختم می شود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی